

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 Національний авіаційний університет
 Факультет транспорту, менеджменту і логістики
 Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та туризму

УЗГОДЖЕНО
 Декан ФТМЛ

Т.Л. Мостенська

«09» 06 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з навчальної роботи

«07» 09 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
 навчальної дисципліни
 «Європейський бізнес»

Освітньо-професійна програма: Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)
 Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
 Спеціальність: 073 Менеджмент

Форма навчання	Семестр	Усього годин/кредитів в ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ/РГР /К	КР/ КПр	Форма сем. контролю
Денна	1	120/4,0	17	17	-	86	-	-	диф. залік Іс.
Заочна	1	120/4,0	6	6	-	108	І к. - Іс.	-	диф. залік Іс.

Індекс: НМ-7-073-1/21-3.1.
 Індекс: НМ-7-073-1 з/21-3.1.

СМЯ НАУ РП 19.06-01-2021

Система менеджменту якості.
Робоча програма навчальної дисципліни
«Європейський бізнес»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 19.06-01-2021

стор. 2 з 11

Робочу програму навчальної дисципліни «Європейський бізнес» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій та адміністрування» (за видами економічної діяльності), навчальних та робочих навчальних планів № НМ-7-073-1/21, № РМ-7-073-1/21, № НМ-7-073-1 з/21, № РМ-7-073-1 з/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 073 «Менеджмент» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила:

доцент кафедри менеджменту

зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Г.С. Гуріна

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 073 «Менеджмент» (освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)») – кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, протокол № 10 від «07» 06 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Менеджмент організацій та адміністрування»
(за видами економічної діяльності)

Завідувач кафедри менеджменту

зовнішньоекономічної діяльності підприємств

І.С. Гращенко

О.М. Кириленко

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету транспорту, менеджменту і логістики, протокол № 8 від «09» 06 2021 р.

Голова НМРР

І.В. Шевченко

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

~~Контраст~~ примірник

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	6
2.4. Завдання на домашню (контрольну) роботу (ЗФН)	7
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН)	7
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Методи навчання	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті	9
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	9

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Європейський бізнес» розроблено на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора 29.04.2021 р. № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь щодо аналізу європейського бізнесу в сфері економіки та менеджменту підприємств.

Метою викладання дисципліни є засвоєння теоретичних і практичних знань з основ ведення зовнішньоекономічної діяльності, використання європейського досвіду для управління економікою, вивчення теорії економічної інформації; ознайомлення із сучасними бізнес-технологіями, задля їхньої конкурентоспроможності на глобальному ринку праці у сфері управління організаціями, що дозволить їм зробити позитивний внесок у розвиток суспільства.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- навички аналізувати особливості малого та середнього бізнесу (МСБ) в ЄС;
- засвоєння аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів
- вміння аналізувати і структурувати проблему підприємства і розробляти рішення;
- ознайомлення зі змістом процесів управління зовнішньоекономічною діяльністю;
- засвоєння використання офісного програмування для вирішення фахових завдань;
- засвоєння основних принципів ведення бізнесу в ЄС;
- засвоєння методів аналізу головних цілей контролю та підтримки малого бізнесу та середнього в Євросоюзі.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент може досягти таких результатів:

- визначати конкретні чинники, що впливають на ведення бізнесу в ЄС;
- проєктувати ефективні системи управління організаціями;
- обґрунтовувати та управляти проєктами, генерувати підприємницькі ідеї;
- організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;
- здійснювати аналіз законодавчих актів у сфері МСБ ЄС;
- використовувати сучасні методи діагностики виробничої, комерційної, інноваційної та інвестиційної діяльності на підприємствах різних сфер діяльності;
- ініціювати, розробляти, впроваджувати та оцінювати ефективність реалізації інвестиційно-інноваційних проєктів стратегічного розвитку підприємства;
- вибирати конкретні стратегії розвитку бізнесу в умовах існуючих організаційних основ ЄС.
- застосовувати сучасні процедури розробки планів та прийняття управлінських рішень у процесі діяльності міжнародної компанії в певній країні ЄС.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути такі **компетентності**:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів;
- розуміння проблем підприємства на міжнародному ринку;

- здатність до управління зовнішньоекономічною діяльністю;
- здатність системного забезпечення процесів у зовнішньоекономічній діяльності;
- здатність програмного забезпечення автоматизованого робочого місця фахівця із зовнішньоекономічної діяльності;
- здатність використання офісного програмування для вирішення фахових завдань;
- здатність опанувати основні принципи ведення бізнесу в ЄС;
- здатність організації захисту інформації у системі управління ЗЕД в ЄС;
- здатність проводити дослідження в менеджменті на предмет виявлення передумов упровадження інформаційних технологій, які використовуються в ЄС;
- здатність аналізувати головні цілі контролю та підтримки малого бізнесу та середнього в Євросоюзі.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Європейський бізнес» є базовою для вивчення навчальних дисциплін: «Управління проектами та ризиками», «Менеджмент безпеки підприємств».

Навчальна дисципліна «Європейський бізнес» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Конкурентні переваги компаній», «Інформаційні системи та технології в управлінні організацією» та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Стратегічний менеджмент», «Інвестиційний менеджмент» та інших.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Європейський бізнес», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.

Модуль № 1 «Європейський бізнес»

Інтегровані вимоги модуля № 1: аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища; визначати перспективи розвитку організації в ЄС; оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації на досвіді підприємств ЄС; здійснювати пошук контрагентів із залученням різних інформаційних джерел та комп'ютерних технологій, використовувати всю сукупність інформації для розробки альтернативних варіантів та прийняття рішень при веденні бізнесу в ЄС.

Тема 1. Характерні риси розвитку бізнесу у Європейському Союзі. Задачі сучасної економічної ситуації в ЄС. Законодавча база ЄС. Участь ЄС у міжнародному поділі праці. Класифікація країн – членів Європейського Союзу за обсягом ВВП. Диференціація регіонів в країнах ЄС. Розміщення продуктивних сил в ЄС.

Тема 2. Територіальні диспропорції, що мають місце в європейському співтоваристві. Етапи регіональної політики ЄС. Розподіл по країнах EU фінансових ресурсів. Основні цілі регулювання та підтримки малого бізнесу в Європейському Союзі. Зміщення єдиного внутрішнього ринку ЄС. Потенційні можливості для співпраці з Україною.

Тема 3. Усунення адміністративних бар'єрів. Нетарифне регулювання діяльності. Особливості видачі/отримання ліцензій для ведення бізнесу. Уніфікація законодавчої бази. Посилення взаємодії країн ЄС для більш глибокого економічного співробітництва. Антикорупційні заходи на межі двох законодавств. Методика розрахунку митних платежів.

Тема 4. Сутність та зміст малого та середнього бізнесу в країнах ЄС. Сутність малого та середнього бізнесу в ЄС. Суб'єкти малого та середнього бізнесу в ЄС. Етапи розвитку бізнесу. Попит та пропозиція на товар/роботи/послуги в ЄС. Основні стратегічні партнери. Конкуренція в середині ЄС. Сертифікація товарів для ЄС.

Тема 5. Головні цілі контролю та підтримки малого бізнесу та середнього в Євросоюзі. Критерії віднесення суб'єктів підприємництва до дрібного, малого та середнього бізнесу в ЄС. Локальне законодавство кожної окремої країни. Насиченість ринку та потенційні можливості для розвитку. Методи збору, обробки, узагальнення економічних показників, оцінки їх достовірності та прогнозування результатів.

Тема 6. Сфери діяльності МСБ в ЄС. Основні підходи у вирішенні питань створення та функціонування малих підприємств в ЄС. Напрямки розвитку малого та середнього бізнесу в країнах ЄС. Державна підтримка бізнесу. Кредити, гранти, міжнародні угоди.

Тема 7. Особливості державної підтримки малого та середнього бізнесу в ЄС. Сфери залучення інвестицій підприємствами малого та середнього бізнесу в ЄС. Інвестиційний клімат. Основні галузі, які потребують інвестицій. Податкові пільги. Джерела економічної інформації. Поняття управлінського, статистичного, бухгалтерського, податкового обліку в країнах ЄС. Завдання формування інформаційної бази економічних досліджень кон'юнктури ринку. Особливості і форми впровадження у практику ведення бізнесу результатів економічних досліджень явищ і процесів.

Тема 8. Напрямки інноваційної політики підприємств малого бізнесу ЄС. Знижені ставки податку на прибуток для малих і середніх підприємств. Особливості ведення малого та середнього бізнесу у країнах ЄС. Особливості малого та середнього бізнесу в Німеччині, Великобританії, Франції, Італії, Іспанії, Португалії, Болгарії, Литві, Латвії

2.3. Тематичний план.

№ п/п	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Європейський бізнес»										
1.1	Характерні риси розвитку бізнесу у Європейському Союзі	1 семестр				1 семестр				
		14	2	2	10	12	-	-	12	
1.2	Територіальні диспропорції, що мають місце в європейському співтоваристві.	14	2	2	10	16	2	2	12	
1.3	Усунення адміністративних бар'єрів	18	2	2	14	12	-	-	12	
1.4	Сутність та зміст малого та середнього бізнесу в країнах ЄС	22	2	2	16					
				2		20	2	-	18	
1.5	Головні цілі контролю та підтримки малого бізнесу та середнього в Євросоюзі.	14	2	2	10	10	-	-	10	
1.6	Сфери діяльності МСБ в ЄС.	14	2	2	10	14	-	2	12	
1.7	Особливості державної підтримки малого та середнього бізнесу в ЄС.	14	2	2	10	12	-	-	12	
1.8	Напрямки інноваційної політики підприємств малого бізнесу ЄС.	7	2	-	4	11	2	1	8	
			1							
1.9	Виконання домашньої(контрольної) роботи.	-	-	-	-	8	-	-	8	
1.10	Підсумкова семестрова контрольна робота	-	-	-	-	5	-	1	4	
1.11	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-	
Усього за 1 семестр		-	-	-	-	120	6	6	108	
Усього за модулем №1		120	17	17	86	120	6	6	108	
Усього за навчальною дисципліною		120	17	17	86	120	6	6	108	

2.4. Завдання на домашню (контрольну) роботу (ЗФН).

Домашня (контрольна) робота (ЗФН) з дисципліни виконується у першому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Виконання домашньої (контрольної) роботи (ЗФН) здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до запропонованих викладачами кафедри тем. Написання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є складовою частиною навчального процесу, активною формою самостійної роботи студентів. Вона показує, наскільки глибоко студент засвоїв даний курс.

Підготовка контрольної роботи полягає у закріпленні та поглибленні теоретичних знань, здобутих студентом у процесі вивчення курсу, показані вміння самостійно працювати з навчальною, спеціальною літературою і також вмінням робити узагальнюючі висновки.

Час, потрібний для виконання домашньої (контрольної) роботи (ЗФН) складає 8 годин на кожне.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН).

Перелік питань та зміст завдань для підготовки підсумкової контрольної роботи (ЗФН), розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- дослідницький метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, самостійному вирішенні задач, роботі з навчальною літературою, аналізі та вирішенні задач з оцінки безпеки наземного обслуговування повітряних суден.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Сиденко В.Р. Глобалізація – європейська інтеграція – економічне розвиток: українська модель: В 2-х томах. / В.Р. Сиденко - К.: Фенікс. - ISBN 978-966-651-525, Том 1: Глобалізація та економічне розвиток. - 2008. - 376 с. 2
- 3.2.2. Книга А.С. Європейська інтеграція: Учебне посібник / А.С. Книга. - АлГТУ, 2004 3.
- Калитчак Р. Регіоналізм у європейських інтеграційних процесах / Р. Калитчак. - К.: Знання, 2007. - 303 с. 4.
- 3.2.3. Савельєв С.В. Європейська інтеграція і маркетинг. Наукові нариси / С.В. Савельєв. - Тернопіль: Карт-бланш, 2013. - 482 с.
- 3.2.4. Макаренко М. І. Європейська інтеграція [Текст] : [навчальний посібник] / М.І. Макаренко. - К.: Центр учбової літератури, 2015. - 344 с.
- 3.2.5. Шинько О.С. Національна конкурентоспроможність: сутність, проблеми, механізми реалізації / О.С. Шинько – К.: Наук. Думка, 2013. – 334 с.; іл. – Бібліогр.: с. 322-336

Допоміжна література

- 3.2.6. Новаківський І.І. Інформаційні системи в менеджменті: системний підхід. Навчальний посібник / І.І. Новаківський, І.І. Грибик, Т.В. Федак — Львів: Вид-во «Національний університет Львівська політехніка», 2010. — 202 с.
- 3.2.7. Закон України "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах" // Відомості Верховної Ради України, 2005. — №26. — С 347.
- 3.2.8. Про інформацію [Електронний ресурс] : Закон України [від 13.01.2011 р. № 2938-17]. –Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. –Назва з титул. екрану.
- 3.2.9. Грицунов О. В. Інформаційні системи та технології [Електронний ресурс] / О. В. Грицунов. –Режим доступу : http://eprints.kname.edu.ua/20889/1/Gritsanov_2.pdf. –Назва з титул. екрану.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 3.3.1. Сайти періодичних видань: «Менеджмент». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.management.com.ua>

3.3.2. Інститут стратегічних досліджень https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-08/dopovid-systema-zahystu-krytychnoyi-infrastructury_0.pdf

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	Модуль №1	
	І семестр	І семестр
Виконання завдань на практичних заняттях	$5\ 6 \times 8 = 40$	$10\ 6 \times 3 = 30$
Виконання тестових завдань	$12\ 6 \times 3 = 36$	$10\ 6 \times 1 = 10$
Виконання та захист домашньої(контрольної роботи)	-	30
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи № 1 студент має набрати не менше</i>	37	-
Виконання модульної контрольної роботи № 1	24	-
Усього за модулем №1	100	70
Підсумкова семестрова контрольна робота	-	30
Усього за дисципліною	100	

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом року.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента (залікової книжки), наприклад, так: 92/Відм./А, 87/Добре /В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е тощо.

4.5. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

Система менеджменту якості.
Робоча програма навчальної дисципліни
«Європейський бізнес»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 19.06-01-2021

стор. 10 з 11

(Ф 03.02-01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	07.09.21	Фігерідо Мекінас	<i>[Signature]</i>	

(Ф 03.02-02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02-04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності
1	Турко Т.С	18.10.2022	<i>[Signature]</i>	по відношенню до 18/10/2022

(Ф 03.02-03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02-32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				

Система менеджменту якості.
Робоча програма навчальної дисципліни
«Європейський бізнес»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 19.06-01-2021

стор. 11 з 11

Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				